

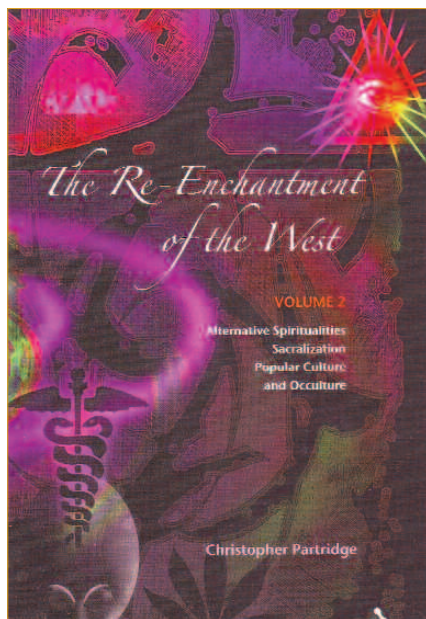
MIHAELA FRUNZĂ

Christopher Partridge
The Re-Enchantment of
the West. Volume II.
Alternative Spiritualities,
Sacralization, Popular
Culture, and Occulture
T&T Clark, New York, 2005

În 2004 apărea primul volum al lucrării *Re-vrăjirea Occidentului*. Autorul ei, Christopher Partridge, profesor de Religie Contemporană la Universitatea din Chester, respectiv co-director al Centrului de Cercetare pentru Religie, Film și Cultură populară, investiga aici modalitățile schimbătoare ale spiritualității și religiei occidentale. Preocupările sale în domeniul religiozității contemporane l-au consacrat ca editor la *The Encyclopedia of New Religions*, respectiv co-editor la revista *Fieldwork in Religion*.

Volumul II al lucrării *Revrăjirea Occidentului* continuă analizele inspirate din prima parte, reprezentând o încercare de trasare a granițelor fluide și atot-cuprinzătoare pe care le cunoaște în prezent religiozitatea contemporană: „*Revrăjirea Occidentului* tratează despre mediul spiritual alternativ în lumea occidentală contemporană; tratează varietatea de moduri în care tot mai mulți occidentali descoperă și articulează semnificațiile spirituale în viețile lor; tratează noile moduri de a crede și transmiterea acestor credințe în societățile în care modurile vechi sînt inhibate și în declin” (p. 1).

După cum se poate lesne constata, autorul nu agreează ideea unui Occident secularizat și raționalizat, din care religiosul (în varianta religiilor tradiționale, cu precădere creștine) s-ar lăsa evacuat la modul discret. Sau, mai bine spus, această descriere i se pare a oglinzii doar parțial realitatea. Celălalt aspect al acestei realități, documentat sociologic și antropologic, îl reprezintă ascensiunea constantă a unei spiritualități de sorginte orientală, grupînd laolaltă un mixaj de credințe și o sumedenie de practici, a căror influență se resimte tot mai puternic. Noua spiritualitate nu este de esență creștină, deși influențe creștine mai sînt resimțite și în acest melanj conceptual; însă această spiritualitate își întinde rădăcinile în special spre orient – de la Yoga popularizată, *tai chi* și *rei ki*, *feng shui*, practicile Ayurveda, acupunctura, și pînă la aromoterapie. Autorul folosește, pentru a o caracteriza, termenul de „ocultură” (ocult + cultură). O caracteristică importantă a ansamblului compozit format de ocultură îl reprezintă „cotitura subiectivă”: și anume,

Mihaela Frunză

Lecturer, Ph.D, Department of
Systematic Philosophy, Babes-
Bolyai University, Cluj, Romania.
E-mail: mihafrunza@yahoo.com

Key words:

contemporary religion, occulture,
sacralization, the West, alternative
spiritualities, popular culture

faptul că persoana umană în integralitatea sa (minte-trup-spirit) se află în centrul unei vieți alese și asumate. Această turnură spre subiect nu este acompaniată însă de o reducere la subiect: egotismul nu este simultan un egoism, și asta deoarece sinele se deschide în permanență nu doar spre semeni, ci și spre univers, prin noile tendințe ecologice. De asemenea, un principiu pragmatic fundamental se află la baza succesului fulminant al paradigmei oculatorale. Acesta este: „dacă funcționează, folosește-l” și este destinat să simplifice aparatul teoretic al practicilor respective (de multe ori ajunse la un nivel de sofisticare conceptuală ce ar intimida și ar îndepărta necunoscătorii), contribuind astfel la propagarea masivă.

Cele șapte capitole ale prezentului volum pot fi citite atât ca studii de sine stătătoare, cât și ca părți ale unui întreg pe care îl redau, în felul în care, de exemplu, se poate spune că monadele lui Leibniz reflectă, fiecare în parte, întregul univers. Rînd pe rînd, aspecte din cele mai variate ale „oculturii populare” sînt prezentate ca reflectînd în grade diverse noua tendință „orientalizanto-spiritualizantă” a societății occidentale. De la medicina contemporană, din ce în ce mai deschisă spre formele alternative de vindecare, trecînd prin ecologie, consumul de droguri psihedelice, ciberspiritualitate, ufologie, demonologie și eschatologie, toate prezintă influențe semnificative ale fenomenului studiat. Pentru a nu răpi plăcerea cititorilor de a descoperi, pe cont propriu, bogăția de informații din volum și interpretările autorului, ne vom opri în cele ce urmează la exemplificarea tezelor autorului, cu precădere asupra domeniului medical, examinat în primul capitol.

Medicina contemporană poate fi cu adevărat considerată o prezență insolită în repertoriul practicilor analizate în acest volum. Dacă ufologia sau demonologia par să intre în mod natural în orizontul spiritualității orientale, faptul pare să fie cu atât mai surprinzător cînd este vorba de un domeniu atât de tehnicizat și profesionalizat cum este medicina.

și totuși, tendința de a trata în mod holistic persoana („pacientul” nereducîndu-se la „boala” sa și reclamînd, în consecință, o abordare mai complexă), ca și idealul „bunăstării” personale (*wellbeing*), par să fi molipsit și acea parte a medicinei cunoscute sub numele de *nursing*. Faptul este evident și documentat ca atare de asociațiile profesionale de medicină și de nenumăratele lucrări importante pentru practicieni. Ceea ce se petrece este o continuă ștergere sau slăbire a granițelor dintre „vindecare” (termen ce desemnează în general practicile asociate medicinei alternative) și „tratamentele” medicinei convenționale. Diferența este semnificativă: „Boala este *tratată*, în timp ce persoana este *vindecată*” (p. 23). Astfel, pe de o parte, numărul persoanelor implicate în sau recurgînd la terapiile complementare este în continuă creștere (în Marea Britanie numărul acestora triplîndu-se pe parcursul unui deceniu), iar pe de altă parte, medicina tradițională ia tot mai mult în considerare practicile ne-convenționale, de inspirație orientală.

Fenomenul capătă cu atât mai mare amploare cu cît se transmite, din medicină și ramura acesteia, igiena, prin producători și tehnici de marketing, la consumatorul de rînd, care este sedus prin apelul la „înțelepciunea” orientală și prin apelul la subiect și centralitatea existenței acestuia. Luînd exemplul binecunoscut al „aromoterapiei”, ajunsă acum, prin intermediul reclamelor, pînă la nivelul cosmeticelor și al detergenților universali, noua spiritualitate a reușit să fie atât de prezentă în universul cotidian, încît a intrat în clișeele publicitarilor. Faptul este remarcabil pentru propagarea ideilor spiritualității oculatorale, și pentru modalitatea în care aceasta impregnează cultura populară care ne înconjoară și ne formează.

Într-o manieră similară sînt explorate și celelalte domenii, în capitolele subiacente.

La final, nu putem fi decât de acord cu Gordon Lynch, Lector în Religie și Cultură la Universitatea din Birmingham: „Combinând studii de caz originale cu analiza pătrunzătoare, Partridge oferă o interpretare originală a peisajului religios schimbător din Occident. Bine argumentată și excelent scrisă, *Re-vrăjirea Occidentului* reprezintă o contribuție majoră la dezbaterile despre natura religiei și spiritualității contemporane”. O lucrare ce invită cititorul deopotrivă la reflecție și auto-reflecție, o lucrare ce impresionează prin diversitatea surselor citate și, respectiv, o lucrare ce provoacă la o regândire a problemei religiozității și secularizării în lumea occidentală.